

Sgambati Magyarországon...

A Liszt Ferenc Társaság évadnyitó előadása

(Régi Zeneakadémia, 2016. szeptember 21.)

Szerencsésnek vallhatja magát az ember, ha vállalkozó szellemű természettel ajándékozta meg a sors. Így azután örömmel tölthette el a zongoristát egy olyan felkérés, amely egy teljesen ismeretlen zeneszerző felfedezésére invitálta. E sorok írója *Giovanni Sgambati* (1841–1914) olasz zeneszerző felfedezésére indult.

A lázas keresés a nyári szünidő utolsó napjaiban kezdődött, Sgambati Magyarországon fellelhető kottáinak áttekintésével. Kevés idő adatott a válogatásra, mivel a Liszt Ferenc Társaság őszi évadának első rendezvényére szolt a felkérés. Egész estét betöltő zenés utazásra hívta a Társaság a Liszt-növendék iránt érdeklődő közönséget: az éves sorozat ötletgazdája és műsorvezetője a nemzetközi hírű Liszt-kutató *Eckhardt Mária*, valamint az előadók, *Szecsődi Ferenc* hegedűművész, Liszt-díjas, Érdemes művész, a Szegedi Tudományegyetem professzora, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, azután *Molnár Tímea* opera szakos zeneakadémiai hallgató, valamint a műsort szerkesztő és zongoristaként is közreműködő *Nagy Márta*.

A programot *Liszt Ferenc* művei keretezték: a *Koronázási miséből* a *Benedictus* saját hegedű-zongora átiratában hangzott el, zárószámként pedig a *Szerelmi álmok* (No. 3). A műsorszámok többségét *Sgambati*-darabok alkották. Összehasonlításként Heine *Mint egy virág, olyan vagy* című verse mindkét komponista által megzenésített formában szólalt meg. Első szembetűnő különbség a két feldolgozás között a nyelv: Sgambati olasz fordítást használt Liszt eredetijével szemben. A második: a dallam nemes egyszerűsége Lisztnél.

Sgambati életműve igen széles, ennek ellenére hazánkban kevésbé ismert. A figyelmet Liszt legkedvesebb olasz tanítványára először a *dr. Eősze László* 90 éves születésnapja alkalmából rendezett konferencia irányította. A Liszt Társaság mostani műsora igyekezett a lehetőségekhez képest betekintést nyújtani Sgambati zongoraműveibe, hegedűdarabjaiba, illetve szólóénekes irodalmába. Így esett a választás az önálló *Notturnóra*, s az Op. 12-es sorozatra, melynek címe: *Fogli volanti* (Repülő levelek). Ebből a ciklusból a *Vecchio castello* (alcíme szerint vázlat: *Croquis*, No. 5.), a *Canzonetta* (No. 2.), az *Idillio* (No. 3.) és a *Marcia* (*Humoreske*, No. 4.) hangzott el. Ezek a szóló-zongorára írott karakterdarabok egyáltalán nem emlékeztetnek Sgambati mesterére. A *Notturmo* esetében inkább Chopin hatása, a rövid karakterdaraboknál pedig Schumann juthat a hallgató eszébe. Zeneileg, formailag, technikailag, valamint harmóniavilágában is azt érezni, mintha szándékosan hátat fordítana Lisztnak. Kissé különcködőnek érzi az előadó, amikor Disz-dúrban kell olvasnia.

Sgambati leginkább Rómában tevékenykedett – ő vezényelte elsőként Itáliában a *Dante szimfóniát* és Liszt számos más művét –, mint zeneszerző azonban mégsem követte a romantika olasz, vagy „liszti-wagneri” ágát.

A vokális darabok kiválogatását leginkább a nyelv motiválta. Így a *Care luci* (nápolyi népdal) és d'Annunzio „*Rose*” című olasz verse mellé két francia dal, az *Il faut aimer!* (Szeretni kell) és a *Prière* (Ima) került. Dalai melodikusak, de nincsenek benne tipikusan olasz fordulatok. Ezekben is találunk furcsa modulációkat, váratlan akkordokat ugyanúgy, mint zongoradarabjaiban.

A hegedűre készült *Andante cantabile* (Op. 24. No. 1) és a *Serenata napoletana* (Op. 24. No. 2) tulajdonképpen a kamarairodalom része lehetne, mivel ezekben a zongora egyenrangú partnere a hegedűnek. Sgambati, annak ellenére, hogy zongorista, igen jól ismeri a többi hangszer sajátosságait is. Nemcsak zongoraötöst írt, hanem vonósnégyest, oktettet, zongoraversenyt, sőt Requiemet és két szimfóniát is. A szólamok hangszerszerűek, de technikailag igen nehezek. Op. 4-es *Zongoraötösének* második tételét akár kurióznak is lehetne nevezni, mivel a ritkán előforduló 5/8-ban íródott.

Szintén különlegességnek számít az est utolsó műsorszáma, Lisztől a *Liebesträume* (No. 3), ugyanis a szerző énekes verziója, majd Joseph Aachron hegedűre-zongorára készített átirata hangzott el; koncerteken általában az eredetit, a zongoradarabot szokták műsorra tűzni.

Jó idegenvezetőnek bizonyulhattak az előadók, mivel szemmel láthatóan nagy sikert aratott nemcsak a két Liszt-átírat, hanem Eckhardt Mária kalauzolása és az összes Sgambati-mű is.

Köszönet illeti a szervezőket, a Liszt Ferenc Társaság társelnökét, *Eckhardt Máriát* és főtítkárát, *Rozsnyay Juditot* ezért a nagyszerű lehetőségért. Várjuk a következő meghívást a további felfedező utazásokra.

Nagy Márta